

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У БАНКАХ

Ступінь вищої освіти:	магістр
Спеціальність:	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	3
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

к.е.н., доц., Тищенко Володимир Валентинович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри фінансів та банківської справи

посада

tischenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-254-23-30

телефон

Viber+380502542330

месенджер

510 ГК,

за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Вивчення курсу передбачає систематизацію знань здобувачів щодо: сутності, мети та функцій фінансового менеджменту у банку на рівні економічних суб'єктів (підприємств, організацій); методичних засад побудови систем забезпечення фінансового менеджменту у банку; механізмів формування фінансової стратегії банку; основ управління активами і капіталом суб'єктів, фінансовими інвестиціями, грошовими потоками, фінансовими ризиками у банку; основ антикризового фінансового управління, спрямованого на відновлення фінансової рівноваги суб'єктів господарювання у процесі їхнього розвитку; закріплення на практиці вмій та навичок здобувачів щодо: правильності постановки завдань фінансового менеджменту у банку у розрізі окремих суб'єктів господарювання та виділення його основних функцій; формування стратегічних цілей фінансової діяльності банків та побудови ефективної фінансової стратегії з врахуванням фінансово-економічного стану та положення на ринку; застосування методик та способів управління активами, фінансовими результатами, капіталом, грошовими потоками, фінансовими інвестиціями, фінансовими ризиками у розрізі окремих видів операцій і напрямів фінансової діяльності банків; оцінки стану банку та практичної поведінки у період визнання кризового стану.

Курс може бути корисним здобувачам будь-якої спеціальності на магістерському рівні.

Результати навчання:

Знати: сутність основних сучасних тенденцій у галузі фінансів банку; головну мету фінансового менеджменту у банку; функції фінансового менеджменту у банку як керуючої підсистеми управління, так і спеціальної області управління; склад та особливості застосування систем забезпечення фінансового менеджменту у банку; методологічні засади формування і реалізації фінансової стратегії та фінансової політики у банку; основи процесу формування та використання оборотних та необоротних активів банків; особливості управління грошовими потоками від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності банків; особливості управління капіталом банків, умови формування його структури, методи та способи управління власним, залученим та позиковим капіталом; економічну сутність та класифікацію фінансових інвестицій банків, процедур формування інвестиційного портфелю банків; причини виникнення, можливі наслідки та методи врегулювання фінансових ризиків та ін.

Вміти: формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту у банку; досліджувати фінансовий стан банку, знаходити резерви його зміцнення; розробляти фінансовий план за окремими напрямками діяльності банку; застосовувати основні методи аналізу та планування активів банку; застосовувати основні методи аналізу капіталу, обґрунтування потреби в капіталі, оцінювання вартості капіталу та оптимізації його структури; оцінювати ефективність реальних інвестицій, формувати програми їх програми, обґрунтовувати потреби в інвестиційних ресурсах; оцінювати фінансові інвестиції та формувати інвестиційний портфель; застосовувати основні методи аналізу та планування грошових потоків; оцінювати фінансові ризики, обґрунтовувати методи їх реалізації та зовнішнього страхування; оцінювати вірогідність банкрутства та виявляти шляхи і механізми його запобігання.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання щодо загальних економічних процесів на макро- і мікрорівнях; загальне уявлення про економічні, фінансові та облікові питання у розрізі банківських установ; навички у сфері наукових досліджень та прийнятті управлінських рішень у банку.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент у банку» є систематизація знань здобувачів та поглиблене вивчення основних фінансових теорій, оволодіння сучасними прийомами, методами та інструментами фінансового менеджменту у банку, які спрямовані на прийняття найбільш ефективних управлінських рішень із фінансових питань в галузі управління активами банку, джерелами їх формування, грошовими потоками, інвестиціями, фінансовими ризиками та антикризового фінансового управління у банку, отримання на цій основі інформації задля розробки ефективної фінансової стратегії та політики у банку.

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуває таких компетентностей:

- навички у застосовуванні фінансових аспектів проектного підходу в управлінні банком у частині формулювання мети, системи завдань, обґрунтування джерел фінансування проєктів;
- навички у проведенні комплексного аналізу фінансово-економічного стану та результатів діяльності банківських установ з використанням сучасних методик з метою виявлення резервів їхнього покращення;
- здатність визначати потребу в капіталі за його формою, структурою та ціною, застосовувати методи управління рухом капіталу у банку та обігом корпоративних цінних паперів, обирати та оцінювати ефективність дивідендної політики у банку;
- здатність розраховувати потребу у ресурсному забезпеченні діяльності банку в цілому, а також реалізації окремих фінансових та інвестиційних проєктів, оцінювати їхню економічну ефективність та впроваджувати у діяльність банку;
- здатність організовувати управлінський і фінансовий облік та звітність за результатами діяльності банку, уміти забезпечувати своєчасне виконання зобов'язань перед державними та комерційними контрагентами.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Засади фінансового менеджменту у банку	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0	Система банківського менеджменту. Місце фінансового менеджменту в системі управління банком. Сутність та основні складові елементи фінансового менеджменту у банку	Презентації. Ділові ігри. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2.	Система планування банківської діяльності	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0	Роль планування в системі управління банком. Види планів у банку. Фінансове планування у банку. Бюджет як основний вид фінансового плану у банку.	Презентації. Ділові ігри. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3.	Управління капіталом банку	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0	Склад, структура, функції власного капіталу банку. Політика формування капіталу банку. Дивідендна політика банку. Емісійна політика банку.	Презентації. Ділові ігри. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4.	Управління ресурсами банку	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0,25	Сутність і значення депозитної політики банку. Управління процесом залучення коштів на рахунки банку. Управління залученням міжбанківських кредитів. Управління емісією цінних паперів власного боргу.	Презентації. Ділові ігри. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5.	Управління кредитною діяльністю банку	Денна 2/0/2 Заочна 0/0/0,25	Кредитна політика. Управління кредитним портфелем банку. Методи ціноутворення банківських кредитів. Управління кредитними ризиками. Управління проблемними кредитами банку.	Презентації. Ділові ігри. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6.	Управління ліквідністю банку	Денна 2/0/2 Заочна 0/0/0,25	Сутність та значення ліквідності банку. Технологія планування ліквідності банку. Методи управління ліквідності банку.	Презентації. Ділові ігри. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
7.	Управління прибутком банку	Денна 2/0/2 Заочна 0/0/0,25	Сутність прибутку банку. Основні засади управління прибутком банку. Управління формуванням прибутку банку. Управління процесом розподілу прибутку банку.	Презентації. Ділові ігри. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література

Законодавчі і нормативні матеріали:

1. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. №679-XIV // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. №2121-III // www.rada.gov.ua
3. Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04.2001 р. №2346-III // www.rada.gov.ua
4. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. №2664-III // www.rada.gov.ua
5. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» № 3480-IV від 23.02.2006 р. // www.rada.gov.ua
6. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 р. №4452-VI (зі змінами і доповненнями) // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
7. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ №174 від 01.06.2011р. // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
8. Інструкція з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів у банківських установах в Україні, затверджена постановою Правління НБУ від 14.02.2007 № 45 // <http://www.bank.gov.ua> // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
9. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затверджена постановою Правління НБУ від 12.12.2002 № 502 (зміни і доповнення) // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
10. Методика розрахунку лімітів відкритої валютної позиції // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
11. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Інструкція НБУ, затверджена Постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. за №368; зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Документ z0841-01, редакція від 09.08.2013 р., чинний; доступний з офіційного сайту Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
12. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями: Положення НБУ, затверджене Постановою Правління НБУ 25.01.2012 р. № 23 [Електронний ресурс] / Документ z0231-12, редакція від 02.08.2013 р., чинний; доступний з офіційного сайту Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>

Основні підручники та навчальні посібники:

1. Банківський менеджмент : підручник / за ред. О. А. Кириченка, В. І. Міщенко. – Київ : Знання, 2005. – 832 с.
2. Васюренко О. В. Банківський менеджмент : посібник. – Київ : Видавничий центр "Академія", 2001. – 316 с.
3. Глущенко В. В. Аналіз і регулювання діяльності комерційного банку / В. В. Глущенко, М. О. Кизим, Чанг Хонгвен. – Харків : БізнесІнформ, 2000. – 76 с.
4. Губарева І. О. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посіб. / І. О. Губарева, О. М. Штаер. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 240 с.
5. Козьменко С. М. Стратегічний менеджмент банку : навч. посіб. / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2003. – 734 с.
6. Колодізев О. М. Фінансовий менеджмент у банку : методологія прийняття рішень у банківській сфері : навч. посіб. / О. М. Колодізев, І. М. Чмутова, І. О. Губарева. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 408 с.
7. Никитина Т. В. Банковский менеджмент / Т. В. Никитина. – СанктПетербург : Питер, 2001. – 160 с. 1

8. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент банку : підручник / Л. О. Примостка. – Київ : КНЕУ, 2004. – 468 с.
9. Система банківського менеджменту : навч. посіб. / за ред. О. С. Любуня, В. І. Грушко. – Київ : Фірма "ІНКОС", 2004. – 480 с.
10. Тиркало Р. І. Фінансовий аналіз комерційного банку: основи теорії, експрес-діагностика, рейтинг : навч. посіб. / Р. І. Тиркало, З. І. Щибоволок. – Київ : 1999. – 236 с.

Додаткова

1. Аналіз банківської діяльності : підручник / за ред. проф. А. М. Герасимовича. – Київ : КНЕУ, 2004. – 599 с.
2. Аналіз діяльності комерційного банку : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю "Банківський менеджмент" / за ред. проф. А. М. Герасимовича та проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2001. – 384 с.
3. Банківські операції: підручник / за ред. докт. екон. наук, проф. А. М. Мороза. – Київ : КНЕУ, 2000. – 384 с.
4. Батракова Л. Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка : учеб. для вузов / Л. Г. Батракова. – Москва : Изд. корп. "Логос", 1999. – 344 с.
5. Заруба О. Д. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посіб. / О. Д. Заруба. – Київ : Товариство "Знання", КОО, 1997. – 172 с.
6. Ковбасюк М. Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств : навч. посіб. / М. Р. Ковбасюк. – Київ : Видавничий дім "Скарби", 2001. – 336 с.
7. Кочетков В. Н. Анализ банковской деятельности: теоретикоприкладной аспект : монография / В. Н. Кочетков. – Київ : МАУП, 1999. – 192 с.
8. Отенко И. П. Анализ деятельности коммерческого банка : учеб. пособ. / И. П. Отенко. – Харьков : Узд. ХГЭУ, 2001. – 156 с.
9. Руденко Л. В. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій в банках : посібник / Л. В. Руденко. – Київ : Видавничий центр "Академія", 2002. – 376 с.
10. Финансовый менеджмент. Теория и практика : учебник / под ред. Е. С. Стояновой. – Москва : Перспектива, 1998. – 656 с.

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий менеджмент у банках» для студентів спеціальності 072 Фінанси банківська справа та страхування / Укладач: Тищенко В.В. – Северодонецьк: Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля, 2019. – 94 с. електронне видання.
2. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Фінансовий менеджмент у банках» для студентів спеціальності 072 Фінанси банківська справа та страхування / Укладачі: Тищенко В.В. – Северодонецьк: Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В.І. Даля, 2020. – 20 с. електронне видання.
3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Фінансовий менеджмент у банках» для студентів спеціальності 072 Фінанси банківська справа та страхування / Укладачі: Тищенко В.В. – Северодонецьк: Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В.І. Даля, 2021. – 24 с. електронне видання.
4. Методичні вказівки до написання курсової роботи з дисципліни «Фінансовий менеджмент у банках» для студентів спеціальності 072 Фінанси банківська справа та страхування / Укладачі: Тищенко В.В. – Северодонецьк: Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В.І. Даля, 2021. – 16 с. електронне видання.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Практичні завдання	30
Тести	25
Індивідуальні завдання	15
Іспит	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату, що базується на низці внутрішніх положень СНУ ім. В. Даля та вимогах чинного законодавства. Під час вивчення курсу здобувачі виконують різні індивідуальні текстові роботи (виступи, доповіді, реферати, індивідуальні контрольні завдання), які перевіряються на унікальність за допомогою Internet-джерела (Antiplagiarism.net.). До текстових робіт висуваються вимоги, за якими усі запозичення мають бути оформлені за допомогою актуальних посилань на відповідних авторів. Під час складання екзаменаційних тестів списування із будь-яких джерел суворо заборонено.

Завдання і заняття:

Під час викладання курсу використовується студентоцентрикований підхід у формі проведення практичних/семінарських занять у малих групах, проблемно-орієнтованої структури лекційного матеріалу, що викладається, та групових/індивідуальних консультації (теоретичних та проектних) за курсом. Активно застосовується форма самопідготовки здобувачів на основі бібліотечних фондів та Інтернет-ресурсів. У межах пропонованого лекційного матеріалу відбувається заохочення здобувачів до самонавчання (позанавчальної роботи) за допомогою проходження спеціальних курсів (on-line / of-line) на навчальних платформах та в інших (ліцензований у встановленому порядку) навчальних закладах. Надання підтверджуючих документів (сертифікатів, дипломів) є підставою для зарахування: 1) певних тем у межах дисципліни із зарахуванням відповідної кількості кредитів (балів); 2) дисципліни загалом за умови, якщо кількість кредитів у документі з позанавчальної роботи дорівнює (або є більшою) за загальну кількість кредитів за дисципліною та співпадіння тематичної структури курсу. Зарахування кредитів за дисципліною відбувається згідно до Положення про порядок зарахування результатів навчання, отриманих в формальній та неформальній освіті, а також визначення та ліквідації академічної різниці у СНУ ім. В. Даля. Заплановані робочою програмою за курсом індивідуальні завдання, реферати, доповіді до семінарів, виступи на практичних заняттях й інші форми індивідуальної роботи мають бути виконані у визначені терміни і оцінені відповідно до шкали, яка подана у програмі. Вимогами до аудиторних занять є: проведення занять на регулярній та своєчасній основі, забезпечення необхідними технічними засобами та роздавальним матеріалом. Відсутність здобувача на заняттях (з будь-яких причин) не звільняє його від вивчення теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань. Строки виконання та здачі завдань визначаються індивідуально кожному здобувачеві з урахуванням причин відсутності на заняттях. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність та ін.) терміни можуть бути переглянуті у сторону збільшені за письмовим погодженням з завідуючим кафедрою та деканом факультету.

Поведінка в аудиторії:

На аудиторні заняття здобувачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки. В аудиторії мають зберігатися етичні та взаємоввічливі відносини з дотриманням зворотного зв'язку. Здобувачі під час занять мають бути зосередженими і не заважати викладачеві проводити заняття; вони не повинні залишати аудиторію без звернення до викладача за дозволом. Під час здійснення аудиторного контролю здобувачі мають бути підготовленими у межах теми або всього курсу; розраховувати лише на власні знання; не заважати іншим проходити контрольні заходи; виконувати усі вимоги викладача до поточного та підсумкового контролю знань.